

Vergaderjaar 2017–2018

29 383

Regelgeving Ruimtelijke Ordening en Milieu

Nr. 294

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 maart 2018

Hierbij bied ik u het rapport aan van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) over «Interbestuurlijk toezichtonderzoek provincie Zeeland inzake Van Citters Beheer BV» (bijlage 1)¹.

Interbestuurlijk toezichtonderzoek provincie Zeeland inzake Van Citters Beheer BV (VCB)

In het stelsel van milieuregelgeving zijn de provincies WABO-bevoegd gezag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op BRZO-bedrijven. De ILT is verantwoordelijk voor het interbestuurlijk toezicht op deze taken van de provincies. Naar aanleiding van signalen startte de ILT medio april 2017 in het kader van het interbestuurlijk toezicht een onderzoek naar de uitvoering door gedeputeerde staten van Zeeland van de taken vergunningverlening, toezicht en handhaving ten aanzien van het bedrijf VCB, dat de sanering van het voormalige Therp-hosterrein uitvoert. Het onderzoek heeft zich gericht op de periode april 2017 tot januari 2018.

Vanuit het interbestuurlijk toezicht is onderzocht of gedeputeerde staten hun taken vergunningverlening, toezicht en handhaving conform regelgeving en hun vigerende handhavingsbeleid uitvoeren bij het BRZO-bedrijf VCB. Het onderzoek is conform de uitgangspunten van de Wet Revitalisering Generiek Toezicht (RGT) sober, selectief en doelmatig uitgevoerd, en de gehanteerde werkwijze vloeit voort uit deze wet RGT en het Algemeen beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing². Het IBT-rapport heeft daardoor een scherpe afbakening en scope en is gericht op wat «niet juist» wordt uitgevoerd.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Algemeen beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing aangeboden namens het kabinet aan de voorzitter van de Tweede Kamer d.d. 7 maart 2011, zie Kamerstukken 32 500 VII en 32 389, nr. 85.

De ILT komt in haar rapport tot de volgende waarnemingen en bevindingen:

- a) Het bedrijf VCB dat de sanering uitvoert, is vanwege de nog aanwezige hoeveelheid fosfor een BRZO-bedrijf, maar beschikt niet over een actueel veiligheidsrapport (het veiligheidsrapport is uit de periode dat Thermphos als bedrijf nog operationeel was). De provincie heeft besloten hier geen handhaving op in te zetten.
- b) Door de provincie Zeeland ingezette handhavingsacties op overtredingen op het gebied van preventief onderhoud (onderhoud aan leidingen en installaties ter voorkoming van lekkages) hebben niet geleid tot verbetering.
- c) VCB werkt op basis van een mix van nieuwe en oude (deel)vergunningen die in het verleden zijn verleend aan Thermphos, en die gelden (veelal) voor activiteiten die niet (meer) worden uitgevoerd.

Naast een feitencheck is in het kader van hoor- en wederhoor de provincie Zeeland ook in de gelegenheid gesteld haar reactie op deze waarnemingen en bevindingen te geven. U vindt deze in het rapport van de ILT (op p. 51 onder 9.9 «Bestuurlijke reactie gedeputeerde staten provincie Zeeland»)³.

Bevindingen IBT en reactie provincie

Onderstaand treft u de reactie van de provincie op de waarnemingen en bevindingen uit het ILT-rapport:

- a) Actueel veiligheidsrapport
Omtrent het niet-actueel zijn van het veiligheidsrapport gaven gedeputeerde staten in hun reactie op het rapport aan:
«Er is door de provincie bewust afgewogen of het bestaande veiligheidsrapport (van Thermphos) wel/niet volledig geactualiseerd zou moeten worden. Besloten is dit niet te doen omdat nog maar een deel van de installaties van de voormalige fabriek operationeel is, en omdat voor deze onderdelen geëist is dat het veiligheidsbeheerssysteem (VBS) up to date is en dat het onderhoudssysteem functioneert voor alle systemen en equipment waarmee wordt gewerkt. Via de regelmatig uitgevoerde inspecties wordt dit gecontroleerd. Met het up to date VBS zijn de actuele risico's in beeld en worden die ook beheerst».
De provincie Zeeland heeft daarbij toegelicht dat gezien de complexiteit in de afgelopen periode door de milieu-inspecteurs driemaal zoveel controles bij VCB zijn uitgevoerd als bij andere BRZO-bedrijven, en dat er tweewekelijks vanuit de omgevingsdienst overleg met VCB wordt gevoerd. Daardoor is er voor de provincie Zeeland als bevoegd gezag naar eigen zeggen goed zicht op de veiligheidsrisico's, het risicobeheerssysteem en de (positieve) impact die de voortgaande fosforslikverwerking op de omgevingsrisico's heeft. Gezien dit proactieve toezicht op veiligheidsrisico's werd minder nadruk gelegd op de rapportage hierover, mede omdat bekend was dat het maatgevend scenario uit de eerdere veiligheidsrapportage nog gold.
- b) Handhaving op overtredingen preventief onderhoud
Over de handhavingsmaatregelen ten aanzien van preventief onderhoud geeft de provincie aan dat die wel degelijk tot verbeteringen hebben geleid c.q. dat vanaf april 2016 door VCB alleen nieuwe of gekeurde leidingen in gebruik zijn genomen.
- c) Vergunningensituatie
Er is inmiddels een definitieve beschikking genomen op de ontwerpvergunning van 27 januari 2015 voor de verwijdering van de (afval-)stoffen. Ten aanzien van de vergunningensituatie als geheel geeft de provincie aan dat zij aankoerst op een revisievergunning voor de

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

saneringsfase na de fosforverwerking. Maar voor een aantal nieuwe of gewijzigde activiteiten in de fase daarvoor is vooralsnog het werken met (deel)vergunningen (met de toets aan actuele regelgeving en stand der techniek) de aangewezen weg.

Beleidsreactie

Het rapport van de ILT geeft mij goede aanknopingspunten om ten aanzien van de veiligheidssituatie van de sanering van het voormalig Thermphosterrein het bevoegd gezag hierop scherp te (blijven) houden. In de tussentijd is er echter ook al een hoop gebeurd en verbeterd.

VCB is een saneringsbedrijf dat BRZO-plichtig is vanwege de nog grote hoeveelheden aanwezige fosfor die moeten worden opgeruimd. Als zodanig is VCB een heel bijzonder BRZO-bedrijf dat als opdracht heeft het veiligstellen van de fosforslibverwerking, het schoonmaken van de leidingen en systemen, afvoer van gevaarlijke afvalstoffen en opslag van andere afvoorzaken. Deze omvangrijke operatie, teneinde het terrein veilig en schoon op te leveren, bleek veel langzamer te gaan dan gepland en de langere duur bracht langer doorlopen van beheers- en organisatiekosten met zich mee. Dit was mede aanleiding voor het verzoek van de provincie Zeeland aan het kabinet in juli 2017 voor een onderzoek naar de problematiek van de sanering van het voormalig Thermphosterrein. Zoals de commissie Samsom ook concludeerde, gaat het hier om een complexe sanering die nog nergens ter wereld is verricht. Ondertussen zijn alle betrokken partijen waaronder provincie Zeeland hard bezig invulling te geven aan de aanbevelingen uit het rapport Samsom. Omdat de sanering van het Thermphosterrein vanaf dit jaar mede wordt gefinancierd door het Rijk, Zeeland Seaports en de provincie Zeeland, willen deze partijen een gevolg geven aan de waarnemingen en bevindingen uit het IBT-rapport door daaraan acties te verbinden.

Naar aanleiding van de bevindingen van de ILT moet ik volgens het «Algemeen beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing» beoordelen of er sprake is van taakverwaarlozing door de provincie. Naar mijn oordeel is zo'n beoordeling gezien de inmiddels gezette stappen niet meer aan de orde. Ik zie dan ook geen aanleiding om vanuit het beleidskader tot verdergaande stappen te moeten overgaan.

Ik zal met betrekking tot de opvolging van de twee belangrijkste bevindingen uit het ILT-rapport (het in kaart brengen van de actuele risico's voor de omwonenden en de noodzaak om te komen tot stroomlijning van (deel)vergunningen) een speciaal artikel in de «Samenwerkingsovereenkomst Thermphos» tussen Rijk, provincie Zeeland en Zeeland Seaports opnemen. Hierin staat dat VCB (dat mede voor akkoord tekent) binnen drie maanden na ondertekening van de Samenwerkingsovereenkomst een rapportage opstelt waarin de actuele risico's van de aanwezigheid en verwerking van fosfor in kaart zijn gebracht. Met deze rapportage hebben alle bij de sanering van het voormalige Thermphosterrein betrokken partijen goed inzicht in de veiligheidsrisico's voor de omgeving. De ILT zal erop toezien dat de provincie de rapportage op een juiste manier beoordeelt.

Voor de nog resterende saneringsperiode na het fosforveilig zijn van het terrein zal VCB een revisievergunning uiterlijk twee maanden voor aanvang van die periode aanvragen. In de Samenwerkingsovereenkomst worden verder afspraken vastgelegd over hoe partijen willen samenwerken tijdens de sanering en over het financieringsritme per partij. Eventuele staatssteunaspecten zullen met de Europese Commissie worden besproken.

Zodra de «Samenwerkingsovereenkomst Thermphos» door alle partijen is ondertekend, zal ik u deze – zoals ik uw Kamer heb toegezegd in mijn brief over de «Financiële overeenkomst Thermphos»⁴ – toesturen.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
S. van Veldhoven-van der Meer

⁴ Kamerstuk 29 826, nr. 93.